

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ ENSTİTÜSÜ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ ANABİLİM DALI**

**12 MART'TAN 12 EYLÜL'E SOL DÜŞÜN AKIMLARININ TÜRK DEVRİMİ
ALGILAMALARI (1971-1980)**

**DOKTORA TEZİ
Ali ŞAHİN**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Işıl ÇAKAN HACİİBRAHİMOĞLU

İstanbul 2012

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÖNSÖZ	xi
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ, AMAÇ VE YÖNTEM	1
1. BÖLÜM	8
TÜRKİYE'DE SOSYALİST HAREKETİN TARİHİNDE TEMEL ÖGELER, BİLİMSEL SOSYALİST	8
DÜŞÜNCENİN 1970'LERE BIRAKTIĞI İDEOLOJİK - DÜŞÜNSEL MİRAS VE TÜRK DEVRİMİ	8
1.1. OSMANLI DEVLETİ'NİN SON DÖNEMLERİNDE SOSYALİST HAREKET	9
1.2. CUMHURİYET DÖNEMİNDE SOSYALİST ÖRGÜTLENMELER VE 1970'LERE KADAR OLAN DÖNEMİN GENEL PROFİLİ	17
1.3. 1960'LARIN SİYASAL ORTAMI, GENÇLİK HAREKETLERİ VE SOL DÜŞÜNCELERİN GELİŞİMİ	29
1.4. 1968'DEN 12 MART ASKERİ DARBESİ'NE SOLDA TEMEL BÖLÜNMELE- TARTIŞMALAR	38
2. BÖLÜM 12 MART'TAN 12 EYLÜL'E SOL-SOSYALİST AKIMLARIN TÜRK DEVRİMİ ALGILAMALARI	46
2.1. TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ (1971-1980)	46
2.1.1. 1971 Sonrası Türk Devrimi ve TKP	52
2.1.2. Kurtuluş Savaşı'nın Sınıfsal Tabanı ve Niteliği	56
2.1.3. Kurtuluş Savaşı ve Sovyetler Birliği İlişkisi	61
2.1.4. Bağımsızlık ve Antiemperyalizm	63
2.1.5. İzmir İktisat Kongresi ve Türk Devrimi'nin Üst-Yapısal Ekonomik Birikimini Belirleyen Sosyo-Ekonomik Koşullar	64
2.1.6. TKP ve Kemalist İlkeler	67

2.2. TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ, SOSYALİST DEVRİM PARTİSİ, TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ	76
2.2.1. İkinci TİP Dönemi ve Behice Boran	77
2.2.2. Kurtuluş Savaşı'nın Niteliği, Milli Burjuvazi ve Sınıflar, Bağımsızlık Sorunu ve Antiemperyalizm	83
2.2.3. Boran'da Ulusal Simgeler	90
2.2.4. Türk-Sovyet Dostluğu ve Türk Devrimi	93
2.2.5 TİP Programında Kemalizm	95
2.2.6 TİP'e Göre Türkiye'de Kapitalizmin ve Ekonominin Gelişim Süreçleri	97
2.2.7 Mehmet Ali Aybar	99
2.2.8 Aybar ve Türk Devrimi	101
2.2.9. Aybar'da Türk Sosyalizmi, Ekonomik ve Sosyal Yapı ve Türk Devrimi	102
2.2.10. Aybar'ın Türk Dış Politikası ve Bağımsızlık Vurgusu	104
2.2.11 Aybar'da Ekonomik Kalkınma Sorunu Kemalizm'in ve Kemalist Önderliğin İkili Yönü	108
2.2.12. Aybar ve Kurtuluş Savaşı'nın Niteliği	114
2.13. Aybar'a göre Milliyetçilik ve Ermeni Meselesi Karşısında Aldığı Tutum	117
2.2.14. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin Kurtuluş Savaşı Türk Devrimi Algısı	119
2.3. TÜRKİYE HALK KURTULUŞ ORDUSU (THKO) ve TÜRKİYE DEVRİMCİ KOMÜNİST PARTİSİ'NİN (TDKP) TÜRK DEVRİMİ DEĞERLENDİRMELERİ	127
2.3.1. THKO ve Kuruluş Süreci	127
2.3.2. THKO Belgelerinde Türk Devrimi	131
2.3.3. Osmanlı'dan Cumhuriyete Emperyalist Sistemin Ülkeye Girişi	135
2.3.4. İttihat Terakki ve Vatansever Örgütler	136
2.3.5. Kurtuluş Savaşı ve Niteliği	137
2.3.6. Türkiye Devrimci Komünist Partisi Kuruluş Süreci, Liderleri Temel Fikirleri	141
2.3.7. "Halkın Kurtuluşu"nda THKO Eleştirisi	143
2.3.8. TDKP ve Türk Devrimi	145
2.3.9. Kurtuluş Savaşı'nın Niteliği Meselesi	147
2.3.10 TDKP'de Sınıfların Tahlili ve Türk Devrimi	149
2.3.11. Mili Devrimci Savaş, Sınırları, Kemalistlerin Ekonomik Tavizleri ve İşbirliği	152
2.3.12. Şefik Hüsnü ve Kemalizm'in Sınıflar Üstü Konumu	154

2.3.13. TDKP’de İbrahim Kaypakkaya Eleştirisi-Kurtuluş Savaşı’nın Sınıfsal Karakteri Meselesi	157
2.4. TÜRKİYE İHTİLALCI İŞÇİ KÖYLÜ PARTİSİ (TİİKP), DOĞU PERİNÇEK, AYDINLIK HAREKETİ İLE TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ/MARKSİST LENİNİST-TÜRKİYE İŞÇİ KÖYLÜ KURTULUŞ ORDUSU (TKP/ML-TİKKO) VE İBRAHİM KAYPAKKAYA	162
2.4.1. Kuruluş, İlk İdeolojik Saflaşmalar, İlegal Dönem ve Darbe Süreci:	165
2.4.2 Türk Devrimi Öncesinde Türkiye’nin Siyasal, Düşünsel Mirası	183
2.4.3 Aydınlıkçılar’da Kurtuluş Savaşı, Kemalist Rejimin Niteliği ve Antiemperyalizm	187
2.4.4. Kurtuluş Savaşı ve Türk Sovyet Dostluğu	199
2.4.5. Aydınlıkçılar, Türk Devrimi ve Kürt Sorunu	205
2.4.6. Aydınlıkçılar’da Türk Devrimi’nin Sınırlılıkları ve Kemalizm’e Dönük Eleştiriler	214
2.4.7. TİİKP’nin Kemalizm-Marksizm İdeolojik Ayrımı	226
2.4.8. Türkiye Komünist Partisi/Marksist Leninist Grubu’nun Kuruluşu İdeolojik-Siyasal Çatallanma Dönemi, ve İbrahim Kaypakkaya	228
2.4.9. Kaypakkaya’da Kurtuluş Savaşı’nın ve Önderliğinin Sınıfsal Karakteri, Devrimde Dinamiklerin Niteliği.	236
2.4.10. Kaypakkaya’nın TİİKP ve Doğu Perinçek İle Temel Türk Devrimi Tartışmaları	243
2.4.11. Kaypakyaya’ya göre Kemalist İktidar ve Faşist Diktatörlük:	251
2.4.12. Kaypakkaya, Türk Devrimi ve Kürt Sorunu	253
2.4.13. Devletçilik ve Türk Devrimi’nin Ekonomi Politikası	258
2.4.14. Kaypakkaya’da Kemalist Devrim’in Genel Karakteri	261
2.5. TÜRKİYE HALK KURTULUŞ PARTİ-CEPHESİ (THKP-C) VE ARDILLARI	266
2.5.1. Türkiye’nin Emperyalizme Bağımlılık Süreci ve Kurtuluş Savaşı’nın Antiemperyalist, Anti-feodal Niteliği	272
2.5.2. THKP-C’de Kemalizm’in Sınıfsal Tahlili ve İttifaklar Sorunu	274
2.5.3. Çayan’da Kemalizm, Antiemperyalizm ve Ekonomi	280
2.5.4. Devrimci Yol Hareketi ve Türk Devrimi	282
2.5.5. Devrimci Yol’un , Kemalizm ve Türkiye Tahlili	285
2.5.6. Bağımsızlık Sorunu ve Kurtuluş Savaşı	291
2.5.7. Devrimci Yol’a Göre Kurtuluş Savaşı, Kürt Ulusu Üzerindeki Milli Baskının Tarihsel Konumu ve Kemalistler	293
2.5.8. Devrimci Yol’da Kurtuluş Savaşı’nın Niteliği ve Kürt Meselesi.	296

2.5.9. Kurtuluş Hareketi , Ortaya Çıkışı ve THKP-C'ye eleştirileri	302
2.5.10. Kurtuluş Hareketi'ne Göre Kurtuluş Savaşı ve Türk Devrimi	308
2.5.11. Sol'un 1920'lerde Kemalizm'e Karşı Tutumu	313
2.5.12. Kurtuluş'ta Cumhuriyet ve Kürt Sorunu Algısı	316
3. BÖLÜM	322
1971-1980 DÖNEMİ SOSYALİST AKIMLARIN LİDER VE TEORİSYENLERİYLE YAPILAN SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI	322
3.1. KAMİL DEDE: THKP-C	325
3.2. MAHİR SAYIN: KURTULUŞ HAREKETİ	360
3.3. AYDIN ÇUBUKÇU: THKO- TDKP	381
3.4. ERTAN GÜNÇİNER: THKO- TDKP	393
3.5. GÖKALP EREN: THKO- TDKP	399
3.6. DOĞU PERİNÇEK: TİİKP VE AYDINLIKÇILAR	415
3.7. FERİT İLSEVER : TİİKP VE AYDINLIKÇILAR	418
3.8. GÜN ZİLELİ: TİİKP VE AYDINLIKÇILAR	440
3.9. ARSLAN KILIÇ: TKP/ ML-TİKKO	445
3.10. ALİ MERCAN: TKP/ ML-TİKKO VE İBRAHİM KAYPAKKAYA	491
3.11. BOZKURT NUHOĞLU: FKF, DEV-GENÇ, 1968 GENÇLİK HAREKETİ	496
3-12. MEHMET ATAY: TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ, İŞÇİ HAREKETİ VE GENÇLİK VE TÜRK DEVRİMİ	503
3.13. METİN ÇULHAOĞLU: TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ	523
3.14. TURGUT KOÇAK: TSİP GENEL BAŞKANI	533
3.15. SON SÖZ; "AİLENİN BÜYÜĞÜ OLARAK" RASİH NURİ İLERİ: TKP TARİHİNE ÜSTTEN BİR BAKIŞ	543
SONUÇ	565
KAYNAKÇA	576
ÖZGEÇMİŞ	600